

Macron no sedueix la intel·lectualitat francesa

Tret d'algunes adhesions significatives, com ara la de Bernard Henry-Lévy, el centrista Emmanuel Macron, guanyador de la primera volta de les presidencials franceses, per davant de la ultradretana Marine Le Pen, és qüestionat a esquerra i dreta per la influent intel·lectualitat francesa.

Per Xavier Aliaga

La mirada global torna a estar focalitzada sobre França. Aquesta vegada, a propòsit d'unes eleccions presidencials sobre les quals planava —plana, encara— una nova amenaça populista i de defunció del model polític europeu aliada amb el *Brexit*. La primera volta dels comicis, celebrada el 23 d'abril, allunya de moment el perill: el candidat social-liberal Emmanuel Macron, de la plataforma independent En Marxa!, fou el més votat amb un 24% dels sufragis. Però la candidata ultradretana Marine Le Pen (Front Nacional) aconseguí passar el tall (21,3%) i s'enfrontarà a Macron en la segona volta, el proper 7 de maig.

Tot és possible, però la lògica dicta que l'electorat contrari al discurs xenòfob i ultranacionalista de la filla de Jean-Marie Le Pen agruparà vot a l'entorn de Macron. Si més no, el jove candidat és algú capaç de situar-se en la intersecció d'esquerra i dreta i arregar les restes del naufragi dels partits tradicionals: de la desfeta socialista (el seu candidat, Benoît Hamon, sols obtingué el 6,3% dels sufragis) i del debilitat candidat conservador François Fillon, acaçat pels escàndols. Fins i tot és possible que votants de l'esquerra Jean-Luc Mélenchon acaben optant pel vot útil. Si tot rutlla sobre paràmetres més o menys convencionals, Macron seria el nou president.

Ens trobaríem davant el triomf d'un personatge amb una carrera meteòrica, algú que a 39 anys ja té en el currículum haver estat ministre d'Economia amb el socialista François Hollande i, en poc temps, haver generat una candidatura capaç d'aprofitar les ingents debilitats dels partits tradicionals. Una esclatxa oberta per la qual s'ha escolat aquest polític amb imatge de bon xicot, casat amb una dona un quart de segle més gran, filòsof de formació i ubicat en un liberalisme social i polític d'ampli espectre.

Macron juga la carta de la renovació, del desig de canvi dels francesos i d'una agenda reformista ben vista pels poders econòmics. No és estrany que al seu correlat a l'Estat espanyol, Albert Rivera, els ulls li pampallugaren amb els resultats del francès. Però, igual com la del líder de Ciutadans, la del candidat d'En Marxa! és lluny de ser una figura de consens. I un bon termòmetre d'això és mesurar l'opinió pública i publicada de la intel·lectualitat francesa, en la qual troba

Michel Houellebecq

Eric Zemmour

Thomas Piketty

THOMAS PIKETTY

«AMB UN TRUC DE PRESTIDIGITACIÓ, MACRON HA FET CREURE QUE ENCARNA LA RENOVACIÓ»

suports i recels en una proporció més o menys equivalent als vots obtinguts en les urnes.

L'economista Thomas Piketty, autor de l'influent *El capital al segle XXI* (2014), una de les poques referències intel·lectuals de pes en l'esquerra, va ser un dels escassos suports del candidat socialista Benoît Hamon. Gens identificat amb el radicalisme esquerrà de Mélenchon, Macron tampoc no era la seua opció. "Fillon va negociar el tractat pressupostari europeu del 2012 i Macron el va aplicar quan fou secretari general de l'Elisi", diu

BERNARD HENRI-LÉVY

«MACRON ÉS LA MILLOR OPCIÓ PER POSAR FI ALS QUE FAN NAUFRAGAR LA REPÚBLICA»

en referència al seu primer càrrec al govern de François Hollande com a assessor econòmic. "Emmanuel Macron, amb un truc de prestidigitació, fortament ajudat pels mitjans, amb un finançament concentrat en uns quants centenars de donants, ha aconseguit fer creure una cosa increïble: que no tenia res a veure amb les decisions econòmiques del mandat [d'Hollande] i que encarnava la renovació i l'antisistema", reprotxava l'economista.

Piketty retreia a Macron que proposara impostos sobre les rendes financeres més baixos que sobre les rendes del

Christine Angot

Alain Finkelkraut

Alain de Benoist

Bernard-Henri Lévy

Michel Onfray

treball. I posava un exemple concret: “Qui guanyara 200.000 euros amb el seu treball suportaria una taxa del 55%, mentre que algú que rebera 200.000 euros en concepte de dividends per interessos, tributaria al 30%. Com pot algú dir-se d’esquerres i sostenir un programa així? Quina és la visió de la justícia social, de la justícia fiscal?”. De fet, “una enquesta mostra que les persones amb més de 450.000 euros de patrimoni votaran en un 70% per Fillon o Macron”. “No es pot votar Macron si ets d’esquerres”, conclouïa Piketty. Almenys, a la primera volta.

El sociòleg i polític Alain Touraine, per la seua banda, confessava participar “molt poc de l’eufòria amb la qual s’està rebent aquest fenomen polític tan ambigu i buit”. “Emmanuel Macron no encarna en si mateix un fenomen positiu ni reflecteix un projecte polític. Més aviat aglutina un exercici d’equilibrisme i constitueix una ferramenta de la qual fan ús els francesos per renegar de la política. Votar Macron

MICHEL ONFRAY

«PASSE EL QUE PASSE, EL FUTUR PRESIDENT DE LA REPÚBLICA DEFENSARÀ L’EURO, EUROPA I EL SISTEMA»

significa dir ‘no’ a la dreta, dir ‘no’ a l’esquerra i dir ‘no’ al Front Nacional. És un vot de càstig polifacètic, però no un moviment entusiasmant en si mateix.”

Encara en el camp de l’esquerra, el filòsof Michel Onfray és molt més contundent. “Macron ha seduït els incultes, i en són un bon grapat”, deia l’endemà de les eleccions. Onfray, abstencionista per principis (“Avui la democràcia és formal: passe el que passe, el futur president de la República defensarà l’euro, Europa, el liberalisme i el sistema que garanteix el seu funcionament”, sosté), menysprea

ALAIN DE BENOIST

«EMMANUEL MACRON ÉS UN MUTANT POLÍTIC, UN FENOMEN TÍPICAMENT POSTMODERN»

Macron com “un candidat de l’Europa de Maastricht” generat “a corre-cuita pels mitjans de comunicació”. “Tot ha passat dins de la lògica publicitària: els dies que tenim necessitat de fer la bugada, doncs la fem”. Tot i això, manté alguna coincidència: “Macron té raó quan diu que hi ha una esquerra que no és realista i és molt ideològica. Jo estic contra aquesta esquerra”, deia en referència a Mélenchon, a qui acusa d’oportunista i demagog.

La voluntat de Macron d’arribar a un electorat extens el fa caure en contradiccions. Com suggeria l’escriptora Christine Angot, l’èxit de Macron prové del fet que les seues declaracions tenen “sempre dues cares”. “Faceta ‘aquells que s’han oposat al matrimoni per a tothom han estat humiliats’ i la faceta ‘si jo fóra gai, ho viuria de manera oberta’. Somriure a De Villiers [en referència a un conegut empresari de la cultura] i, a continuació, somriure a un nen de la *banlieue* que diu que un dia serà multimilionari. Una parauleta per a tothom, per a totes les cultures, per a cadascun dels administrats, per a Charlie, per a aquells que no ho són. Tant se val si puc aprofundir la bretxa entre els dos i si he de dividir per vèncer”.

El polític Alain de Benoist, fundador del *think tank* Nouvelle Droite, diu, de la →

→ seua banda, que, malgrat els intents de caricaturar Macron, l'home d'En Marxa! "és el primer candidat postmodern. Els arguments raonats, les promeses líriques, les demostracions als electors, tot això formava part de la modernitat. Amb la postmodernitat, entren els afectes en estat pur: l'emoció, l'amor, l'èxtasi. El sentiment ho embarga tot, com en els discursos dels gurus".

Benoist sosté que perden el temps aquells que l'acusen de no tenir un programa o de multiplicar les declaracions contradictòries. "En la fase postmoderna, les contradiccions no tenen la mínima importància, no és a través dels programes que es conquereix l'opinió, sinó amb encanteris", conclou. Macron, segons aquest pensador, seria "un mutant polític, un fenomen típicament postmodern", un hereu, en termes ideològics, del pensament de tercera via d'Anthony Giddens i Tony Blair, amb una posició "simètrica-ment inversa a la del populisme".

En el camp de la dreta, no tothom és tan condescendent. Per a l'escriptor, assagista i periodista polític Eric Zemmour, col·laborador del diari conservador *Le Figaro*, Macron és "el punt d'intersecció entre els liberals de dreta i els liberals d'esquerra, entre els europeistes de dreta i els europeistes d'esquerra. Encarna l'obertura contra la crisi, el canvi contra l'immobilisme". Al mateix temps, però, "és un fals jove, un fals rebel, un fals modern" que "arriba massa tard en un món massa vell", algú amb un físic de jove president però

que té un discurs de vell polític astut". Algú, seguint la dita lampedusiana, que ve a canviar-ho tot perquè res no canvie.

En aquesta basculació discursiva, el tebi multiculturalisme de Macron li ha proporcionat alguna topada amb pensadors de l'àrea conservadora, especialment amb el combatiu escriptor d'origen jueu Alain Finkielkraut, representant de la nova filosofia francesa. Una frase del candidat, després matisada, està en l'origen dels enfrontaments i les burles de l'intel·lectual: "No existeix una cultura francesa. Hi ha una cultura a França i és diversa", digué el candidat. Macron va precisar que el sentit de la frase no era negar l'existència d'una cultura francesa, sinó de ressaltar-ne la diversitat. Però, en un context de defensa dels valors republicans i de tensions amb les minories ètniques, especialment amb l'islamisme, la frase es prestava a la descontextualització. Alain Finkielkraut fou dels crítics més incisius en sentir-se "escandalitzat" per aquelles paraules d'un candidat. "Els immigrants s'han d'integrar en una llengua, en una cultura i en una història", conclouïa el filòsof.

El filòsof Luc Ferry, autodefinit com a socialdemòcrata "ubicat en alguna part entre Michel Rocard i el general De Gaulle", reaccionava també a la frase de Macron. "És un error des del punt de vista filosòfic, històric i polític. Òbviament, hi ha cultures i identitats nacionals poderoses i coherents de la mateixa manera que hi ha llengües o cuines tradicionals: es pot menjar *teppanyakis* a Itàlia o als Estats

CANDIDAT MUTANT. La joventut i telegènia d'Emmanuel Macron, el seu discurs ambivalent i, de vegades, contradictori, li han guanyat el qualificatiu polisèmic de candidat mutant.

Units sense que deixen de ser japonesos". Ferry, que es confessava en una entrevista votant de Fillon, deia que sentia simpatia personal per Macron, però es declarava "totalment hostil a un Govern de centre. Sóc favorable a un Govern d'unió nacional", deia en referència al model associatiu alemany.

Lògicament, Macron ha tingut suports importants, com ara el de l'antiga ministra i professora Corinne Lepage. I, sobretot, de Jacques Attali, el seu mentor, assessor de Mitterrand, Sarkozy i Hollande i un dels intel·lectuals francesos més influents. A més a més, dos dels personatges més mediàtics de França, l'escriptor Michel Houellebecq i el filòsof Bernard Henri-Lévy, li han mostrat públicament la seua simpatia. El primer, abstencionista i partidari de la democràcia directa, dels referèndums d'iniciativa popular, deia de Macron que "és estrany, no sabem d'on ve, és una mica un mutant, però hi ha alguna cosa en ell que genera fascinació". L'autor de *Plataforma* i de la molt polèmica i recent *Submissió* fins i tot ha aparegut amb Macron en alguna entrevista conjunta bastant cordial.

Henri-Lévy s'ha mostrat més explícit en els seus afectes. En un comentat article, "De quoi Macron est-il le oui?", el celeberrim filòsof assegurava que la figura del candidat d'En Marxa!, la seua joventesa, el remetia a dos personatges històrics, John Fitzgerald Kennedy i Alcibiades, un jove general i polític atenès del segle V abans de Crist, nebot de Pèricles. En aquests miralls, el filòsof també reconeixia l'ímpetu juvenil, l'ambició i la perseverança, tot i que també plantejava dubtes sobre la seua ambigüitat ideològica o si seria capaç de no convertir En Marxa! en una arca de Noè per a "elefants d'esquerra i dinosaures de dreta".

"Jo preferisc Macron perquè no conec, de l'oferta política disponible, ningú millor per desfer-nos d'aquells que, des de l'agressivitat i l'amargor, fan naufragar la República". El "veritable mitjà per sortir des de dalt del populisme", conclouïa Henri-Lévy. •